זון אויפגאנג — 8.18.
זון אונטערגאנג — 4.59.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עמאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
וואלקנדיק, ווינטיק

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 21, No. 13. Winnipeg, Monday Jan. 19, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג, א׳ שבט, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
26 1931

ציוניסטישער קאָנגרעס אָפּגעלייגט

אקציאָנס קאָמיטעט נעמט אָן באשלוס מיט 20 צו 11 שטימען. — ווערט באטראכט זיי א זיג פאר ווייצמאנען. — מזרחים אנאנסירן אז זיי וועלן רעזיגנירן פון דער עקזעקוטיווע. — „העולם״ אָפּגעשטעלט.

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט״ פון „איטא״)

לאנדאן, יאנוו. 19 (איטא). — נאך א זיצונג וואס האט זיך פארצויגן א גאנצע נאכט, האט דער אקציאנס קאמיטעט באשלאסן מיט 20 שטימען צו 11 אפצולייגן דעם ציוניסטישן קאנגרעס. וואס האט געזאלט פארזיכן ווערן אין קארלסבאד אויף פעברואר 24טן.

אזוי שנעל ווי דער באשלוס אפצולייגן דעם קאנגרעס איז אנגענומען געווארן, האבן די מזרחי מיטגלידער, איינשליסנדיק רבי מאיר בערלין, אנאנסירט, אז זיי רעזיגנירן גלייך פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

נחום גאלדמאן, האריקאלער ציוניסט, האט אנאנסירט, אז ער פארבלייבט דער־וויילד אין דער עקזעקוטיווע, ביז זיין אר־נאניזאציע וועט אפהאלטן א פארזאמלונג אין וועט אים געבן אינסטרוקציעס ווי צו האנדלען.

אין אלע קרייזן ווערט באטראכט דער באשלוס אפצולייגן דעם קאנגרעס און דעם אקציאנס קאמיטעט אנגענומען פון דער רעזאלוציעס פארגעשלאגן פון דער עקזע־קוטיווע, ווי א פולשטענדיקער זיג פאר דר. ווייצמאנס רעזישן.

אין זיין רעדע האט דר. ווייצמאן אויף דעם שארפסטן אופן אטאקירט די מעטאדן פון די אפאזיציאנעלע גרופּעס אין זייער קאמף קעגן אים. ער האט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט פארצוזעצן ווייטער די אנ־פירערשאפט פון די ארבעטן פאר ארץ־ישראל, בתנאי אז די איצטיקע אטמאס־פערע פון אפאזיציע און קריטיציזם זאל אפגערייניקט ווערן.

א גרינדלאכע פינאנציעלע רעאָרגאני־זאציע אין אויך באשלאסן געווארן פון דער ארגאניזאציע. צווישן אנדערע ווערט צור־ליב די אינטערעסן פון עקאנאמיע אפגע־שטעלט די אויסגאבע פון דער ציוניסט־שער חודש־שריפט „העולם״.

העבראיישער פארשער טויט

וואַרשע יאנוו. 19 (איטא). — שמואל שבח קאנטאראָוויץ, 62 יאר אלט, א באַ־וואוסטער העבראיישער ווייסשאפטסמאַן און מחבר פון א סך פילאָלאָגישע שריפטן, איז דאָ געשטאָרבן.

מאונט כרמל קליניק באאמטע פאר׳ן יאָר 1931 נעכטן דערוויילט

איזידאָר איש־הורוויץ
דערוויילט פּרעזידענט פון מ. כ. קליניק

אויף דער רעשטער יצוגס פון דער ניי־דערוויילטער דירעקטאָרן ביורא פון כרמל קליניק, נעכטן, אין קליניק, זיינען דורכגעפירט געווארן וואלן פאר באאמטע פאר׳ן יאר 1931. און די פאלגנדיקע זיי־נען דערוויילט געווארן:

איזידאָר איש־הורוויץ, פּרעזידענט; יוסף אָרעצקי, הערי פענסאן און סעם לואיס, וויצע־פּרעזידענטן; נ. בראָדסקי, קאַסי־רער; אב. כהן, ערן־פינאנסיעל־סעק.; דוש. גאָלדאָבאָ, ערן־סעקר., און עקזעקוטיווע— א. שטיינבערג, ל. פּאַטין, ר. שטיימאַן, ל. זענטמאַן, א. קאָבריינסקי, מ. לאנדי, דוש. מאַנישין, דר. ב. דוש. גינזבורג.

אויף דער יצוגס זיינען אויך צוגעצויגן געווארן די פאלגנדיקע מיטגלידער צום דירעקטאָראט:

וו. בראָדסקי, א. דובינסקי, סעם קאור־נאַסטקי, מר. הערים־אָרעצקי, ל. שאַר, ב. סטאריקאוו.

מר. אב. קאהן איז אויף דערוויילט גע־ווארן פּריזיצער פון „פּובליסיטי קאמיטע״.

זאָנט פאראויס גרויסע ערדצי־טערניש

בוראָפעסט, יאנוו. 19. — פּראָפ. מאר־טין האנקא זאָגט פאראויס א גרויסע ערד־ציטערניש די טעג אין׳ם מערב טייל פון׳ם פאסיפיש אָקעאַן. און אפשר אויף אין יאפאן.

פּראָפ. האנקא איז אן עקספּערט אין ערדציטערניש.

נאָך צוויי דראָג סטאָרס באַרויבט פון צוויי באַנדיטן לעצטן אָוונט

וו. וו. מעקיינס דראג סטאר, 433 לאָ־נאן עווע., אין ד. דוש. בעריהילס דראג סטאר, 775 וואלסלי עווע., זיינען געווען די קרבנות פון רויבעריין לעצטן אוונט. ביידע רויבעריין, זעקס אויס זיינען באַ־נאנגען געווארן פון דער זעלבער פאר באַנ־דיטן, — צוויי יונגע בחורים׳לאד, אין׳ל־טער פון 20 ביז 24 יאר. אין ביידע פאלן האבן זיי נעהאט די אונטערשטע טיילן פון זייערע פּנים׳ער פארהאנגען מיט טיכ־לאך.

מעקיינס סטאר האבן זיי באזוכט 8.30 אוונט. זיי האבן דארטן געפונען דעם קלערק אליין, און בעת איינער האט אים געדראָהט מיט א רעוואלווער, האט דער צווייטער אויסגעליידיקט די קאַסע, צונע־מענדיק פון דארטן $10. דעם טאָגס איינ־נאמען כמה צייט אין דער קאַסע, אין־דעם אויפהויבן די הענט.

ער איז געווען אזוי אויפגעגרענעט, אז ער האט ניט באמערקט דעם לייסנס נר־מער פון׳ם אוטאמאביל אויף וועלכן די באנדיטן זיינען אנטלאפן. און ער האט ניט גוט צוגעקוקט זיך צו זייערע פּנים׳ער, אז ער זאל זיי קאנען גענוי באשרייבן. זיי האבן אים באריבט אויף $875 וואס ער האט מיט זיך געהאט צו קויפן בחמות.

די מאונטעד פּאליס אין באלד געווען אויף די פּיס, אבער די זוכעניש האט נאך דערוויילד ניט געבראכט קיין שום רעזול־טאטן.

וואס אויף דער וועלט קאן פארלויפן

א מעשה מיט גזלנים

דאס איז איינע פון די אמאליקע מעשות מיט גזלנים, — אבער פאסירט האט עס ערשט מיט א פאר וואכן צוריק, און טאַ־קע אין אונזערע מקומות: אין די געגנטן פון ברענדאן.

אבער לאמיר בעסער לאזן דעם יונגע־מאן דערציילן די געשיכטע מיט זיינע איינענע ווערטער:

„פאר איך אזוי, ערשט מיטאמאל שפּרינגען ארויס דריי מענשן פון דער זייט פון׳ם וועג. פילנדיק אז זיי מיינען ניט קיין גוטס, האב איך א שמיץ געטאן די פערד זיי זאלן לויפן. אבער צוויי פון די חברה־ליטס האבן אריינגעכאפּט און זיינען אריינגעשפּרונגען אין שליטן. האב איך איינעם דערלאנגט א זעץ אין פּנים, און ער איז געפלויגן אין שניי. דער צוויי־טער האט מיך געכאפּט פאר׳ן גארגל. באַ־נוצנדיק זיך מיט א האלטן געראנגל קוקן, האב איך אים אבער אויף ארויסגעוואָרפן פון שליטן. און דאן האבן אנגעהויבן פלי־ען קוילן אין שליטן, דורכלעכערנדיק די ווענטלאך און די מישעלאך. איך האב זיך געלייגט פלאך אויפ׳ן דעק פון שליטן, און האב געטריבן די פערד פייל אויסער בוינן״. . .

אזוי האט דער יונגערמאן דערציילט, און א מוצג לעכלאך פון קוילן אין שליטן, צוויי לעכלאך אין זיין הוט און איינס אין ארבל פון זיין מאנטל, זיינען געווען שטר־מע עדות פון דער מעשה נורא.

די פּראָווינציעלע פּאליציי איז געווען באלד אויפ׳ן פּלאץ. מען איז צוגעפאָרן צום ארט וואו דער איבערפאל האט געד־זאלט פּארקומען, און מען האט דארטן געפונען א סך פיס־שרים.

איין זאך איז געווען קשה: ווי אזוי האט עס געקאנט פּאסירן, אז די פערד זאלן ארויס בשלום פון אזא הגל מיט קוילן.

די פּאליציי האט דעם יונגערמאן אנגע־הויבן אויספרעגן, און וואס ווייטער האט יענער אלץ מער אנגעהויבן פלאנטערן זיך. צום סוף האט ער ניט אויסגעהאלטן און האט זיך מודה געווען: ער האט די גאנ־צע געשיכטע אויסגעטראכט, און כדי די זאך זאל אויסזעהן רעאליסטישער, האט ער אליין אריינגעשאפן די קוילן וואו מען באדארף.

וואס איז די מעשה? — ס׳איז דא א איידל, און מיידלאך האבן ליב העלדן, האט ער געוואלט אזוי פארזיכערן פאר זיך א פּלאץ אין איר הארץ!

* * *

זיי האבן פארזוכט זייער איינע־נע מעדיצין, — ס׳איז געווען זייער ביטער

און דאס האט פּאסירט לעצטע וואך אין האוואנא, די הויפּטשטאט פון קובא.

דארטן האט ניט לאנג צוריק דער פּרע־זידענט, מאטשאדא, אפּגעשאפן צייטונגס־ליק די קאנסטיטוציע און געגרינדעט א דיקטאטור.

בונטעוועט זיך דער עולם, באראיקיט מען אין מיט די געווינלאכע מיטלען.

צו העלפן דער רעגירונג, האט מען א גרופּע פאטריאטישע ווייבער, אין מן אורגאניזא־ציע מיט׳ן נאמען „פּאטריטישע דע לא פּאַ־ראַ״, וואס מיינט בוכשטעבלאך „פּאטריי־פון נאריישע פרויען״, — נעמען אזוי:

זיי האבן זיך אויסגעגעזעצט אין אור־טאמאביל ניט ווייט פון דעם פּרעזידענטס פּאלאץ, און דארטן פלעגן זיי כאפּן פרויען־וואס האבן דעמאנסטרירט קעגן דעם פּרע־זידענט און אויפ׳ן ארט שמייסן זיי.

פאר א פּאר טעג איז זיי די „ביזנעס״ גענאנגען גוט.

לעצטן דינסטאג, ווי זיי זיצן אזוי אין אוטאמאביל אין קוקן ארויס אויף „קאס־טאמער״, ערשט עס קומען צו פיר פרויען, שטעלן זיך אוועק און הויבן זיי אן אויס־פייפן.

גוט, — די פישלאך קריכן אליין אין נעץ . . . די כוואסטקע ווייבלאך זיינען באלד ארויסגעשפּרונגען פון אוטאמאביל ברייט צו נעמען זיך פאר דער ארבעט.

צו זייער גרויסער איבערראשונג האבן זיי אבער אין א האלבער מינוט ארום פּיינלאך דערפילט, אז זיי אליין לינגן, און — מען צימבלט. אויף וואס די וועלט שטייט . . .

ס׳איז געווען איין קליינקייט: די פיר „דעמאנסטראנטעס״ זיינען באמת געווען פיר געזונטע בחורים, סטודענטן פון אר־ניווערסיטעט, וואס האבן זיך פארקליידעט פאר פרויען און זיינען געקומען ספּעציעל נוקם צו זיין זיך אן די פּאטריאטישע ווייבלאך. פאר זייערע מיאוס׳ע מעשים.

דער דראמאטישער סוף איז געווען, אז איינע פון די „העלדנס״ האט מען געמוזט אפּפירן אין שפּיטאל, אזוי צעשמיסן איז זי געווען. די אנדערע האבן נאך געקאנט לויפן, און זיי האבן געטאן דאס בעסטע אונטער די אומשטענדן, — זיי זיינען אנטלאפן אזוי שנעל, ווי זייערע הויבע קנאפל האבן זיי דערלויבט: זיצן, א סברא, האבן זיי שוין אלצאיינס ניט געקאנט . . .

* * *

לאזט ירושה פאר זיין פרויס צווייטן מאן

וויליאם פ. טאמפּקינס, פון דעטראָיט, מיש., וועלכער איז אנומלט געשטאָרבן, האט איבערגעלאזן זיין ירושה טייל־וויי־צו זיין פרוי, און טייל־וויי — צו איר צווייטן מאן, אויב זי וועט ווידער חתונה האבן.

די צוואה לויטט: „. . . און אין פאל מרס. הייזל עסטער טאמפּקינס וועט זיין דער הייראטן, זאל דער אפּעקון זעען פון די ירושה געלדער איינגעדרענען איר מאן אין נעשעפט אדער אין א פּראָפעסיע, אויב דאס וועט זיין הארטאבן״.

אזעלכע מענער שטארבן טאקע אויס...

ס׳איז דא מער קארטאָפל, אָבער ס׳איז ווערט ווייניקער געלט

אטאוואַ, יאנוו. 18. — קאנאדע האט דאס יאר פּראָדוצירט קארנע פופציק מיי־ליאן הונדערט־פונטיקע קארטאָפל, אין פארגלייך מיט 40 מיליאן לעצטן יאר, — א וואוקס פון צוואנציק פּראָצענט. דער וואוקס איז געווען באזונדערס גרויס אין די פּריריי פּראָווינצן, און אויך אין די אנדערע פּראָווינצן, מיט׳ן אויסנאם פון קווענעק און בריטיש קאלומביא, איז דאס יאר אראָפּגענומען געווארן מער קאר־טאפל, ווי לעצטן יאר.

דאס ווערט פון׳ם קארטאָפל איז אבער דאס יאר, צוליב די זייער ביליקע פּרייזן, פיל קלענער ווי לעצטן יאר. דאס יארס נערעטענייש ווערט אפּגעשאצט אין 39 מיי־ליאן דאלאר, אין פארגלייך מיט 63 מיי־ליאן דאלאר לעצטן יאר.

דער אנריקולטורעלער דעפּארטמענט דערווארט ניט קיין העכערע פּרייזן אויף קארטאָפל אין דער נאענטער צוקונפט.

דער אמעריקאנער אנריקולטורעלער דע־פּארטמענט שאצט אָפּ דאס יארס קאר־טאפל נערעטענייש אין די שטאטן אין 361 מיליאן בושל, אין פארגלייך מיט 359 מיי־ליאן בושל לעצטן יאר.

א״י ארבעטער קאמפּייז אנגעפאנגען מיט דערפאלג

סעאטל, וואש., יאנוו. 18. — ב. צור־קערמאן, פון סאסקאטון, וועלכער מאכט איצט א טור איבער דער וועסט אין די אינטערעסן פון׳ם געווערקשאפטן קאמפּייז פאר דער ארץ־ישראל׳דיקער ארבעטער־שאפט, האט דא אדרעסירט א מאסן־פאר־זאמלונג, ביי וועלכע עס האט אויך גע־רעדט רבי ש. וואוילגעלערנטער. דער רע־זולטאט איז געווען — 700 אין מזומן און פארשפּרעכונגען פאר דעם פאנד. אויף די אידישע „קאמיוניטי טשעסט״ פון סע־אטל האט פארשפּרעכן 150 דאלאר א יאר פאר דעם געווערקשאפטן קאמפּייז.

מר. צוקערמאן האט אויף אדרעסירט דעם ארבעטער־רינג ברענטש אין טאקא־מא, וואש., און האט דארטן געשאפן $100 אין מזומן און פארפליכטונגען.

דזש. ס. וואוסווארט זאגט אז ניט אטאוואַ, נאר מאנטרעאל איז די הויפּטשטאט פון קאנאדע

„דער צושטאנד פון קאנאדע אין איצ־טיקן מאָמענט״, איז געווען די טעמע אי־בער וועלכער דזש. ס. וואוסווארט, אר־עסטער מיניסטער אין פעדעראלן פארלא־מענט, האט געכטן גערעדט ביי א פאר־זאמלונג פון ארבעטער רינג ברענטש 169, אין פריידאיטס טעמפּל.

„מערב קאנאדע, האט דזש. ס. וואוסוו־ווארט געזאגט, איז ביי היינטיקן טאג אינגאנצן אפּהייננינג פון׳ם ווייד־עקס־פארט. מיר דארפן אבער ניט פארגעסן, אז אונזער ווייץ עקספּארט איז אפּהייננינג פון אונזער אינלאנד. די קאנאדער רע־גירונג האט אבער מיט איר הייכן טאריף אוטאמאטיש פארשלאָסן די טויערן פון דער וועלט פאר׳ן קאנאדער עקספּארט.

„די ווייץ סיטואציע״ וואס האט זיך איצט געשאפן אין קאנאדע, איז צו גלויבן אז עס איז ניט קיין צייטווייליקע. עס זעט אויס, אז קאנאדע הויבט אן צו פאר־לירן די לאגע פון דער טאן־געבערן אויפ׳ן וועלטלאכן ווייץ מארק. מיט דער אנטוויק־לונג פון אנריקולטור מאשינען אין אייר־ראפּע וואס ניט איר נייע מעגלאכקייטן צו פּראָדוצירן מער ווייץ, באגעגנט איצט קאַ־נאדע גרויס קאנקורענץ אויפ׳ן ווייץ־מארק און זי האט ניט וואו אפּצוזעצן אירע תבו־אות. עס קומט אויס ניט אנדערש ווי צוליב צו פּראָדוצירן ווייץ פאר איר אייי־גענעם געברויך, אבער דאס וואלט געווען זייער א גרויסער קלאפּ פאר דעם לאנד״.

ווען דער לאגע פון דער גרויסער אר־בעטסלאזיקייט האט דער רעדנער געזאגט, אז געווישן פּעראנען קומן אויף זיי ווי אויף פּוליאקעס וואס ווילן ניט ארבעטן. „דאס איז זייער א שלעכטער בליק אויף דער לאגע״, האט ער געזאגט.

„אמאל, אין די פיאנערן יארן וואלט מען אפשר געקאנט זאגן אזא זאך. ווייל אין יענע יארן האט א פיאנער געקאנט אויסנוצן די נאטירלאכע רייכטיטער פאר זיין איינענעם געברויך, ווי אויסהאקן וואלד און בויען פאר זיך א היים, מאכן מעבל און א. וו. היינט אבער, אין א צייט פון גרויסער אינדוסטריעלער אנטוויקלונג און גרויס קאפּיטאל, איז דער ארבעטער אפּהיינניק פון דער פאבריק, און אויב ער ווערט אויף א וועלכן עס איז אופן פון דארטן ארויסגעוואָרפן, זיינען אלע ברוקן הינטער אים פארברענט און ער האט ניט קיין אנדער ברירה ווי נאר צו הונגערן. אבער אנשטאט אז די רעגירונג זאל זיך ערנסט פארטראכטן וועגן דער דאזיקער פּראבלעם און זוכן ממשות׳דיקע מיטלען צו געפינען א רפואה צו דער מכה, האט די רעגירונג פארגעשלאגן צו געבן 20 מיי־ליאן דאלאר צו העלפן די ארבעטסלאזע, וואס איז זייער אן אומבאדייטנדע הילף.

„דער היינטיקער קאפּיטאליסט איז אליין א שווערער ארבעטער, נאר ניט אין פארגלייך צו די אמאליקע קאפּיטאליסטן וועלכע מען האט זיך פארגעשטעלט מיט א גרוסן בויך און מיט א גראבן ציגאר אין מויל. מיט דער אנטוויקלונג פון מאַ־דערנע מאשינען ווערט קעשאפן אן אי־בערפלוסיקע אינדוסטריעל פון׳ם דראנג צו ווערן נאך רייכער, אינוועסטירט דער קאַ־פּיטאליסט זיינע פּראָפיטן אין נייע מא־שינען און ער פארגרעסערט זיינע אונ־טערנעמונגען.

„דאס שאפט נאך א גרעסערע איבער־פּראָדוקציע און די ארבעטער קאנען ניט מיט זייערע שכירות אויסקויפן די פּראָ־דוצירטע פון זיי פּראָדוקטן. און אזוי שאפט זיך אן ערנסטע לאגע, אן איבער־פלוס פון כל־טובי, — און מענשן הונגערן.

„די דערפאלגרייכע פאר די לעצטע צען יאר זיינען איך כין אין אטאוואַ, האט כיך געלערנט, אז ניט אטאוואַ איז די הויפּט־רעגירונגס־שטאט אין קאנאדע, נאר מאנ־טרעאל איז די קעפּיטאל פון אונזער לאנד, און דער פּרעזידענט פון דער סי. פּי. אר. און דער פּרעזידענט פון דער באנק אף מאנטרעאל זיינען די רעגיערער פון קאַ־נאדע.

„אטאוואַ, האט כיר. וואוסווארט גע־עגטפערט אויף א פראגע, איז ניט מער ווי א פארמע וואו אלעצדינג ווערט גוטגע־הייסן וואס יענע פּרעזידענטן שלאגן פאר אז עס זאָ לדורכגעפירט ווערן״.

איז געווארן 68 יאר אלט

דייוויד לאיר דושארדזש, ליבעראלער פירער אין געווענדער מלחמה פּרעמיער פון ענגלאנד, האט לעצטן שבת געפייערט זיין 68טן געבורטסטאג. ניט געקוקט אויף זיין עלטער און זיין ווייסן קאָפּ האר, איז ער אבער נאך באוועגלאך און קעמ־פערישׁ ווי א יונגערמאן.

ניאגארא וואסערפאל בייט איבער פארמע, ווען ריזיקע פעלזן מאסע רייסט זיך אָפּ

ניאגארא פאלס, נ. י., יאנוו. 18. — איבער א מיליאן קובישע פוס פון פעלז, ארום 150 פוס ברייט און צווישן 150 ביז 200 פוס טיף, האט זיך אראָפּגעריסן לעצטע נאכט פון׳ם אויבערשטן טייל פון ניאגארא וואסער פאל, אויף דער אמעריי־קאנער זייט. און איז מיט א קראך אראָפּ־געפאלן 165 פוס אראָפּ אין אָפּגרונט, אי־בערבייטנדיק די פארמע פון איינעם פון די גראנדיעוסטע נאטור־וואונדער אין דער וועלט.

דאס איז צום ערשטן מאל אין דער גע־שיכטע, זינט דער ווייסער מענש געפינט זיך דא, אז אזא גרויסע פּלוצימדיקע ער־דערונג זאל דא פארקומען. אויף דער קאַ־נאדער זייט רוקט זיך דער וואסערפאל אָפּ אויף צוריק א פוס אדער צוויי יארן, אויף דער אמעריקאנער זייט האט ער זיך אבער קיינמאל ניט. אפּגערוקט שער ווי אן אינטש יערן יאר.

די פעלזן־מאסע איז קאנטיק אונטער־געשווענגען געווארן אין משך פון הונדער־טער יארן. די פאסירונג איז פארגעקומען ביינאכט, אזוי אז קיינער האט זי ניט גע־זעען, כאָטש מען האט געהערט דעם גע־רויש. ערשט אויף מאָרגן אינדערפרי האט מען דערזעען וואס איז פארגעקומען.

בריטישער פּאַרלאמענט עפנט זיך מארגן

לאנדאן, יאנוו. 18. — די סעסיע פון בריטישן פּאַרלאמענט עפנט זיך דינסטאג ווי פריעמיער מאקדאנאלד האט גע־מאכט קלאר פאר זיינע נאכפאלגער, אין איצט, לויט זיין מיינונג, די צייט ניט גינסטיק פאר אלגעמיינע וואלן. ער האפט, מיט דער הילף פון די ליבעראלן, דורכצו־פיר דעם בילדונגס ביל, דעם טריידס דיס־פּוט אקט, די וואל רעפאָרמען און א צאל קלענערע בילס.

ש. מעקלער, פון לענינגראדער קהלה, פארשיקט געווארן

ריגע, יאנוו. 19 (איטא). — דער פּראָ־מינענטער אידישער טוער, שמריהו מעק־לער, וועלכער איז א מיטגליד פון לענינ־גראדער קהלה עקזעקוטיווע, איז ארעס־טירט און פארשיקט געווארן קיין וואלאנ־דא. דער ארעסטירטער איז 67 יאר אלט.

דריי־יאריק מידעלע פּאָרט אליין פון פּוילן קיין מאנטרעאל

ליווערפּול, ענגלאנד, יאנוו. 19. — „מיין נאמען איז אלנא קארנאוויץ, איך בין 3 יאר אלט, און איך פאר קיין מאנטרעאל, קאנאדע. ביטע, זעט אז איך זאל דערגרייכן ליווערפּול בשלום און איך זאל זיך זעצן אויף דער שיף לארענטיק יאנווארד 17טן״.

אזא צעטעלע אין דריי שפּראכן, — פּוילישן, דייטש און ענגליש, איז געווען צוגענייט צום מאנטל פון א קליין פּור־ליש מיידעלע, וועלכע האט פארלאזן ליווערפּול מיט׳ן „דארענטיק״ דעם שבת.

אלנא האט געוואוינט ביי איר׳ן א פעטער אין פּוילן, און זי איז געפאָרן אריין צו איר מוטער אין מאנטרעאל, — א מהלך פון 4.500 מייל.

גרויסער עולם ביי הזכרה נאך נ. שטראוס אין ירושלים

ירושלים, יאנוו. 19 (איא). — די אור־טיפּעריע פון׳ם שטראוס געזונטהייט צענ־טער דא איז געווען איבערגעפאקט, ווען א הזכרה איז דא געמאכט געווארן נאך נייטן שטראוס נאך „שבעה״.

דר. מאגנעס איז געווען דער פּאַרזיצער. צווישן די רעדנער זיינען געווען מעיאר דיזענגאף און דוד יעלין.

פּאַרטוגאַליער אנוסים ווערן צו־ריק אידן, באַריכטעט רב

סאלאניקי, דורך פּאסט (איטא). — 12 פאמיליעס, געווענענע מאראנען (אנוסים) אי זדער פּארטוגאלישער שטאט אפּארטא, האבן זיך לעצטנס קעלאוט כל זיין, כדי זיך צוריקצוקערן צום אידנטום, לויט א באריכט, וואס עס האט איצט צוגעשיקט פון אפּארטא דער סאלאניקער רב, הרב ברוך בן יעקב. וועלכער איז אָפּגעפאָרן קיין פּארטוגאל אויף דער בקשה פון׳ם אסטערדאמער קאמיטעט צו אויפלעגן די אנוסים צוריקצוקערן זיך צום אידנטום.

דער סאלאניקער רב באריכטעט אויף, אז אין אפּארטא וואוינען אויף דיכן פאר מיליעס פון פּוילישע אידן און צוזאמען מיט די מאראנען־פאמיליעס שטעלן זיי צוזאמען א קליינע אידישע קהלה.

300 אידישע פאמיליעס פון אונגארישער שטאט זיינען גרייט זיך שמד׳ן צוליב מחלוקה

בודאפּעסט, יאנוו. 19 (איטא). — דיר־גע צייטונג „מאדזשארסאג״ פּראָפעסטלאכט היינט א סענסאציאנעלן באריכט פון דער אונגארישער שטאט אלרנבורג, אין וועלכן עס ווערט געזאגט, אז דריי הונדערט אי־דישע פאמיליעס אין אלרנבורג זיינען גרייט איבערצוגיין צום קריסטנטום, צו־ליב א מחלוקה וואס גייט אן אין דער דאר־טיקער אָרטאָדאָקסישער קהלה, אין צוזא־מענהאנג מיט דער באשטימונג פון א רב פון דער קהלה. די „איטא״ דערוויסט זיך אז דער באריכט פון דער אומגארישער צייטונג איז איבערטריבן, און אז די בו־דאפּעסטער קהלה נעמט איצט אן שריט צו שליטן דעם סכסוך.

אינגל פּאַרוואונדעט פון א „באָס״

מייק קאָאָק, 11 יאר אלט, פון 927 ביטש עווע., איז ערנסט פּאַרוואונדעט גע־וואָרן ארום 6 אויינער לעצטן אוונט, ווען ער איז אומגעפאלן און איז איבערגעפאָרן געווארן פון א „באָס״ אויף טאלבאט עווע. און ראלאנד סט.

דאס קינד איז אָפּגעפירט געווארן אין קינדער שפּיטאל, וואו ער עגזאמינירט זיך אין זייער אן ערנסטן צושטאנד.

נייעס בקיצור

א לאקאוט פון א פערטל מיליאן ארבע־טער הייר אין דער טעקסטיל אינדוסטריע אין לענקשייר, ענגלאנד, האט זיך אנגעפאנגען שבת. נאכדעם ווי א מאָרזוך פון דער רע־גירונג אויסצולייכן דעם סכסוך צווישן די ארבעטסגעבער און ארבעטער איז צו־זאמען געבראכן פרייטאג.

דער לאקאוט פון א פערטל מיליאן ווע־בער וועט פירן דערנאך צום פארלוסט פון ארבעט פאר נאך א פערטל מיליאן שפּינער

* * *

א סאבוויי צוג אין ניו־יארק איז אראָפּ פון דער רעלסן לעצטן פרייטאג און האט זיך אנגעשטויסן אין א בעטאנענע וואנט פון סאבוויי. א שריפה איז דערנאך אויס־געבראכן, און א פּאניק צווישן די פּאסא־ژירן, ווי דורך א גס איז קיינער ניט גע־טויט געווארן, און בלויז 19 פּערזאן זיי־נען פארוואונדעט געווארן.

* * *

איבער 70 מענשן, ווערט באריכטעט, זיינען אומגעקומען אין דער ערדציטערניש אין מעקסיקא לעצטע וואָך, פון וועלכער זי שטאט אוקסאקא האט אפשוועדסטן געליטן.

* * *

אין דער „ביי־עלעקשן״ אין איסט בריסטאל (ענגלאנד), פּאַראוזאכט פונם טויט פון דעם ארבעטער דעפּוטאט, וו. דוש. בייקער, האט דער ארבעטער קאנדי־דאט, סער סטעפּארד קריפּס, סאָליסיטאר רושענעראל געוואונען צוריק דעם פּלאץ פאר דער ארבעטער פּארטיי מיט א גרויס־טער מערהייט. ער האט געקראָגן 19.261 פאר׳ן קאנסערוואטיוון, און 4.010 פאר׳ן ליבעראלן קאנדידאט. אין לעצטע וואלן איז אבער דא דער אר־בעטער קאנדידאט דערוויילט געווארן מיט 24.197 שטימען, צו 12.576 פאר׳ן ליי־בעראל.

סעה סטעפּארד קריפּס איז דער איינגס־טער פון די פיר זון פון לארד פּאַרטור, א מיניסטער פון דער ארבעטער פּארטיי.

* * *

אין זשענעוא האט זיך לעצטן פרייטאג געעפנט א קאנפערענץ פון אלע אייראָפּיי־אישע פעלקער, מיט׳ן אויסנאם פון סאָ־וועט רוסלאנד און טערקיי, צו באטראכטן בריאנס פּלאן פאר פּאראייניקטע שטאטן פון אייראָפּע.

„אייראָפּע מוז זיך פּאראייניקן אויב זי וויל לעבן״, — האט בריאן געזאגט אין זיין עפענונגס רעדע.

אויפ׳ן פארשלאג פון די פארשטייער פון דייטשלאנד און איטאליע, געשטיצט פון ארטור הענדערסאָן, בריטישער אויס־סערן מיניסטער, איז באשלאסן געווארן איינצולאדן אויף רוסלאנד און טערקיי צו דער זיצונג.

א דערקלערונג ווענן דעם שטאנדפּונקט פון׳ם
„פּופּצענער קאָמיטעט״
פון א. 5. ראזנבוים, איינער פון׳ם קאָמיטעט
מ אָ ר גן
אין „דאס אידישע וואָרט״

אמאן באשליסט צו פאר־בלייבן אין דער פינסטער

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא״)

ירושלים, יאנוו. 19 (איטא). — איי־רער צו נעמען עלעקטריציטעט פון דער רוטנבערג קאנצעסיע, האט די מוניציפּאַ־ליטעט פון אמאן, ערב־הירדן, באשלאסן בעסער צו בלייבן אין דער פינסטער. אנ־באטן פון לאָאָלע קאנטראַקטאָרן פאר עלעקטריציטעט זיינען אויף ניט אנגענו־מען געווארן, ווייל זייערע פּרייזן זיינען געווען צו הויך.

ירושלים, יאנוו. 19 (איטא). — ניין אידישע ארבעטער זיינען אראָפּגעשטיצט גע־ווארן און זיינען אויסגעלאָזן געווארן אויף 100 דאל. ערבות ווערערער, אין פאר־בינדונג מיט א סכסוך מיט, אן אראבישן פּאלאנטאטאר, וואס האט באשעפטיקט ניט יונגן ארבעטער.

אינגל פּאַרוואונדעט פון א „באָס״

מייק קאָאָק, 11 יאר אלט, פון 927 ביטש עווע., איז ערנסט פּאַרוואונדעט גע־וואָרן ארום 6 אויינער לעצטן אוונט, ווען ער איז אומגעפאלן און איז איבערגעפאָרן געווארן פון א „באָס״ אויף טאלבאט עווע. און ראלאנד סט.

דאס קינד איז אָפּגעפירט געווארן אין קינדער שפּיטאל, וואו ער עגזאמינירט זיך אין זייער אן ערנסטן צושטאנד.

נייעס בקיצור

א לאקאוט פון א פערטל מיליאן ארבע־טער הייר אין דער טעקסטיל אינדוסטריע אין לענקשייר, ענגלאנד, האט זיך אנגעפאנגען שבת. נאכדעם ווי א מאָרזוך פון דער רע־גירונג אויסצולייכן דעם סכסוך צווישן די ארבעטסגעבער און ארבעטער איז צו־זאמען געבראכן פרייטאג.

דער לאקאוט פון א פערטל מיליאן ווע־בער וועט פירן דערנאך צום פארלוסט פון ארבעט פאר נאך א פערטל מיליאן שפּינער

* * *

א סאבוויי צוג אין ניו־יארק איז אראָפּ פון דער רעלסן לעצטן פרייטאג און האט זיך אנגעשטויסן אין א בעטאנענע וואנט פון סאבוויי. א שריפה איז דערנאך אויס־געבראכן, און א פּאניק צווישן די פּאסא־ژירן, ווי דורך א גס איז קיינער ניט גע־טויט געווארן, און בלויז 19 פּערזאן זיי־נען פארוואונדעט געווארן.

* * *

איבער 70 מענשן, ווערט באריכטעט, זיינען אומגעקומען אין דער ערדציטערניש אין מעקסיקא לעצטע וואָך, פון וועלכער זי שטאט אוקסאקא האט אפשוועדסטן געליטן.

* * *

אין דער „ביי־עלעקשן״ אין איסט בריסטאל (ענגלאנד), פּאַראוזאכט פונם טויט פון דעם ארבעטער דעפּוטאט, וו. דוש. בייקער, האט דער ארבעטער קאנדי־דאט, סער סטעפּארד קריפּס, סאָליסיטאר רושענעראל געוואונען צוריק דעם פּלאץ פאר דער ארבעטער פּארטיי מיט א גרויס־טער מערהייט. ער האט געקראָגן 19.261 פאר׳ן קאנסערוואטיוון, און 4.010 פאר׳ן ליבעראלן קאנדידאט. אין לעצטע וואלן איז אבער דא דער אר־בעטער קאנדידאט דערוויילט געווארן מיט 24.197 שטימען, צו 12.576 פאר׳ן ליי־בעראל.

סעה סטעפּארד קריפּס איז דער איינגס־טער פון די פיר זון פון לארד פּאַרטור, א מיניסטער פון דער ארבעטער פּארטיי.

* * *

אין זשענעוא האט זיך לעצטן פרייטאג געעפנט א קאנפערענץ פון אלע אייראָפּיי־אישע פעלקער, מיט׳ן אויסנאם פון סאָ־וועט רוסלאנד און טערקיי, צו באטראכטן בריאנס פּלאן פאר פּאראייניקטע שטאטן פון אייראָפּע.

„אייראָפּע מוז זיך פּאראייניקן אויב זי וויל לעבן״, — האט בריאן געזאגט אין זיין עפענונגס רעדע.

אויפ׳ן פארשלאג פון די פארשטייער פון דייטשלאנד און איטאליע, געשטיצט פון ארטור הענדערסאָן, בריטישער אויס־סערן מיניסטער, איז באשלאסן געווארן איינצולאדן אויף רוסלאנד און טערקיי צו דער זיצונג.

אקציאָנס קאָמיטעט נעמט אָן באשלוס מיט 20 צו 11 שטימען. — ווערט באטראכט זיי א זיג פאר ווייצמאנען. — מזרחים אנאנסירן א